

**Probatsiya nazorati ostidagi shaxslar bilan ijtimoiy-psixologik ishlarni tashkil etish
bo'yicha IIO xodimlarining majburiyatlarini takomillashtirish**

*O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi 3-kurs 337-guruh kursanti
Bobojonov Islombek Karimboy o'g'li*

Annotatsiya:Maqolada probatsiya nazorati ostidagi shaxslar bilan ijtimoiy-psixologik ishlarni samarali tashkil etish masalalari tahlil qilingan. Ichki ishlar organlari xodimlarining bunday jarayondagi o'rni, ularning majburiyatlari hamda psixologik yondashuvlarning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, rehabilitatsiya, ijtimoiy moslashuv va jamiyatga qayta integratsiya jarayonlarida zamonaviy metodlar va hamkorlik mexanizmlarini qo'llash bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar:Probatsiya, ichki ishlar organlari, psixologik yordam, ijtimoiy rehabilitatsiya, shaxsni ijtimoiylashtirish, profilaktika, motivatsiya, ijtimoiy integratsiya, kasbiy kompetensiya, psixologik tahlil.

Jamiyatda jinoyatchilikning oldini olish va huquqbuzarlik sodir etgan shaxslarni qayta ijtimoiylashtirish masalasi har doim dolzarb bo'lib kelgan. Shu maqsadda yaratilgan probatsiya tizimi — bu nafaqat nazorat mexanizmi, balki shaxsning jamiyatda yangi hayot boshlashiga ko'maklashuvchi insonparvar tizimdir. Ichki ishlar organlari xodimlari ushbu tizimda markaziy o'rin tutadi, chunki ular probatsiya nazorati ostidagi shaxslarning ijtimoiy-psixologik holatini chuqur o'rganib, ularni jamiyatga qayta moslashtirish jarayonida bevosita mas'ul hisoblanadi [1].

Ijtimoiy-psixologik ishlarning asosiy maqsadi — shaxsning ichki dunyosidagi salbiy holatlarni aniqlash, ijobiy motivatsiyani shakllantirish va ijtimoiy foydali faoliyatga yo'naltirishdan iborat. Buning uchun IIO xodimlari tomonidan shaxsning psixologik portreti tuziladi, undagi stress, agressiya yoki ijtimoiy moslashuvdagi muammolar aniqlanadi. Psixologik suhbatlar, kuzatish va test sinovlari orqali to'plangan ma'lumotlar asosida individual rehabilitatsiya dasturlari ishlab chiqiladi. Bu jarayonda har bir shaxsga individual yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi [2].

Probatsiya xizmati faoliyatining samaradorligi, avvalo, profilaktika inspektorlari va psixologlarning o'zaro hamkorligiga bog'liq. Ijtimoiy-psixologik ishlarning muhim jihatlaridan biri — shaxsni jamiyatga ijobiy tarzda integratsiya qilishdir. Buning uchun ularga ish topish, o'qishga joylashtirish, ijtimoiy yordam olishda amaliy ko'mak ko'rsatiladi. Shu bilan birga, xodimlar shaxsning oilasi bilan ham muntazam muloqot olib borib, ijtimoiy muhitni barqarorlashtirishga xizmat qiladilar.

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, probatsiya nazorati ostidagi shaxslar bilan doimiy psixologik aloqaning yo'qligi ularning qayta jinoyat sodir etish ehtimolini oshiradi. Shu bois, IIO tizimida psixologik xizmatlarning faoliyatini yanada kuchaytirish, xodimlarni zamonaviy psixologik yondashuvlarga o'rgatish, ijtimoiy treninglar va rehabilitatsion dasturlarni takomillashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Shuningdek, probatsiya jarayonida “ijtimoiy sheriklik” tamoyili asosida fuqarolik jamiyati institutlari, nodavlat tashkilotlar, mahalla fuqarolar yig'inlari bilan hamkorlikni kengaytirish muhim. Bu orqali nazorat ostidagi shaxslar nafaqat huquqiy, balki ma'naviy jihatdan ham qo'llab-quvvatlanadi, o'z hayotini yangidan boshlashga undaladi.

IIO xodimlarining bunday faoliyati O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, inson qadrini yuksaltirish va adolatli jamiyat barpo etish siyosatining amaliy ifodasi sifatida qaraladi. Shu bois probatsiya tizimini yanada takomillashtirish, psixologik xizmatlar salohiyatini oshirish, xodimlarning kasbiy kompetensiyasini doimiy ravishda rivojlantirish kelgusida jinoyatchilikning kamayishiga, ijtimoiy muhitning sog'lomlashishiga xizmat qiladi [3].

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining “Probatsiya to'g'risida”gi Qonuni, 2019-yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi me'yoriy hujjatlari to'plami.
3. Karimov I.A. “Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch”. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. Mirziyoyev Sh.M. “Inson qadrini yuksaltirish va xalqparvarlik – siyosatimizning bosh mezoni”. Toshkent, 2022.